

Στο βιβλίο «Ο Κοσμοπολίτης – Η ζωή και ο θάνατος του Κώστα Καραγιώργη», ο συγγραφέας Βασίλης Τσιράκης επιχειρεί κάτι παραπάνω από βιογραφική καταγραφή μιας σημαντικής προσωπικότητας της ελληνικής Αριστεράς. Πρόκειται για μια μυθιστορηματική βιογραφία, όπως την χαρακτηρίζει, η οποία χρησιμοποιεί τη ζωή του Κώστα Καραγιώργη ως όχημα για να ανασυνθέσει μια ολόκληρη εποχή: από τα νεανικά του χρόνια και την πολιτική του διαμόρφωση έως την Κατοχή, την Αντίσταση, τον Εμφύλιο και την τραγική κατάληξη της ζωής του. Το βιβλίο κυκλοφόρησε τον Απρίλιο του 2026, από τις εκδόσεις «Τόπος».

Ο τίτλος «Ο Κοσμοπολίτης» είναι ήδη μια πρώτη ερμηνευτική υπόδειξη. Ο Καραγιώργης δεν παρουσιάζεται απλώς ως κομματικό στέλεχος ή ως μια ιστορική μορφή της Αριστεράς, αλλά ως ένας άνθρωπος που προσπαθεί να κατανοήσει τον κόσμο και να παρέμβει σε αυτόν. Η χαρακτηριστική ερώτηση του καθηγητή του, την τελευταία ημέρα του σχολείου —αν θα επιλέξει να αλλάξει, να γνωρίσει ή να κατανοήσει τον κόσμο— και η αυθόρμητη απάντηση του νεαρού Κώστα, «και τα τρία», λειτουργούν σαν προγραμματική δήλωση ολόκληρης της ζωής του.

Αυτό είναι ίσως και το πιο ενδιαφέρον στοιχείο του βιβλίου: ο Τσιράκης δεν αντιμετωπίζει την ιστορία ως ένα σύνολο τετελεσμένων γεγονότων. Την προσεγγίζει μέσα από τις επιλογές, τις αντιφάσεις και τα διλήμματα ενός ανθρώπου που βρέθηκε στο επίκεντρο εξαιρετικά βίαιων πολιτικών και κοινωνικών ανακατατάξεων.

Το βιβλίο οργανώνεται σε έξι βασικά κεφάλαια —«Τα πρώτα χρόνια», «Η ενηλικίωση», «Πολίτης του κόσμου», «Η ποινή», «Ούριοι άνεμοι» και «Το λάθος»— τα οποία συγκροτούν όχι μόνο μια χρονολογική διαδρομή αλλά και μια σταδιακή μετατόπιση από την προσωπική ιστορία προς την πολιτική και ιστορική τραγωδία. Η διάρθρωση αυτή επιτρέπει στον συγγραφέα να παρακολουθήσει την ωρίμανση του ήρωα χωρίς να τον αποκόπτει από τις συνθήκες της εποχής.

Ο Κώστα Καραγιώργης υπήρξε μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και σύνθετη προσωπικότητα. Συνδέθηκε στενά με την ελληνική Αριστερά και βρέθηκε αντιμέτωπος με κρίσιμες πολιτικές αποφάσεις. Διαφώνησε με τις Συμφωνίες του Λιβάνου, της Καζέρτας και της Βάρκιζας, ενώ μετά την ήττα του Δημοκρατικού Στρατού θεωρήθηκε από αρκετούς ως πιθανός «διάδοχος» του Νίκου Ζαχαριάδη. Η πορεία του, επομένως, δεν είναι απλώς η ιστορία ενός αγωνιστή· είναι μια ιστορία που φωτίζει και τις εσωτερικές αντιθέσεις, τα αδιέξοδα και τις συγκρούσεις της ελληνικής Αριστεράς. Στο σημείο αυτό ακριβώς βρίσκεται και η μεγαλύτερη αξία της μυθιστορηματικής προσέγγισης του Τσιράκη. Η ιστορική βιογραφία θα μπορούσε να περιοριστεί στην παράθεση γεγονότων, ημερομηνιών και πολιτικών αποφάσεων. Η μυθιστορηματική βιογραφία, αντίθετα, έχει τη δυνατότητα να αναζητήσει τον άνθρωπο πίσω από την ιστορική φιγούρα. Να εξετάσει όχι μόνο τι συνέβη, αλλά και τι μπορεί να σήμαινε αυτό για τον ίδιο τον πρωταγωνιστή.

Η επιλογή αυτή, ωστόσο, εμπεριέχει και έναν κίνδυνο: όσο περισσότερο ο συγγραφέας μετακινείται από την τεκμηριωμένη ιστορία στη μυθοπλασία, τόσο περισσότερο χρειάζεται να ισορροπήσει ανάμεσα στην ιστορική ακρίβεια και στην αφηγηματική ελευθερία. Στην περίπτωση του «Κοσμοπολίτη», η ισορροπία αυτή αποτελεί ένα από τα βασικά ζητήματα της ανάγνωσης. Το βιβλίο δεν διεκδικεί τον χαρακτήρα ακαδημαϊκής ιστοριογραφίας· επιδιώκει να μετατρέψει την ιστορική ύλη σε ζωντανή αφήγηση. Και αυτή η αφήγηση δεν περιορίζεται στον Καραγιώργη. Γύρω από το πρόσωπό του διαμορφώνεται ένα ευρύτερο πολιτικό και κοινωνικό τοπίο. Ο αναγνώστης έρχεται αντιμέτωπος με τα διλήμματα της Αριστεράς, τις στρατηγικές επιλογές της, τις εσωτερικές συγκρούσεις και τα λάθη που συνέβαλαν στην τραγική εξέλιξη των γεγονότων. Ο Γιάννης

Φραγκούλης για το βιβλίο αυτό, στο Thessalonikinfo, 17/6/26, επισημαίνει ακριβώς αυτή τη διάσταση, υποστηρίζοντας ότι το βιβλίο, χωρίς να μετατρέπεται σε πολιτικό δοκίμιο, αφήνει τον αναγνώστη να προβληματιστεί για τις διαχρονικές παθογένειες του αριστερού χώρου. Αυτό αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα του βιβλίου. Ο Τσιράκης δεν χρειάζεται — τουλάχιστον σύμφωνα με την αφηγηματική λογική του έργου— να διατυπώσει διαρκώς ένα έτοιμο πολιτικό συμπέρασμα. Η ίδια η διαδρομή του ήρωα προκαλεί ερωτήματα. Πόσο ελεύθερος είναι ένας άνθρωπος όταν δρα μέσα σε έναν αυστηρά οργανωμένο πολιτικό μηχανισμό; Πού τελειώνει η προσωπική ευθύνη και πού αρχίζει η ευθύνη της συλλογικής ηγεσίας; Πώς μετατρέπονται οι πολιτικές διαφωνίες σε προσωπικές συγκρούσεις; Και, κυρίως, τι συμβαίνει όταν μια επαναστατική προσδοκία συγκρούεται με την πραγματικότητα;

Ο τίτλος του τελευταίου κεφαλαίου, «Το λάθος», αποκτά έτσι ιδιαίτερη βαρύτητα. Δεν αφορά μόνο ένα συγκεκριμένο περιστατικό της ζωής του Καραγιώργη. Μπορεί να διαβαστεί και συμβολικά, ως αναφορά στην ανθρώπινη αδυναμία, στην πολιτική κρίση, αλλά και στη δραματική σχέση ανάμεσα στις προθέσεις και στις συνέπειές τους. Η επιλογή του συγγραφέα να κινηθεί ανάμεσα σε διαφορετικά λογοτεχνικά είδη είναι πολύ σημαντική. Όπως έχει ήδη ειπωθεί, βρίσκεται ανάμεσα στην ιστορία, τη μυθοπλασία και το δοκίμιο, χωρίς να χάνει την αφηγηματική του συνοχή. Αυτό καθιστά το βιβλίο ενδιαφέρον όχι μόνο για όσους γνωρίζουν την ιστορία της ελληνικής Αριστεράς αλλά και για αναγνώστες που προσεγγίζουν για πρώτη φορά την περίοδο μέσα από τη λογοτεχνία. Βέβαια, αυτή η υβριδική μορφή μπορεί να αποτελέσει και μια δυσκολία. Ο αναγνώστης που αναζητά μια αυστηρά τεκμηριωμένη πολιτική βιογραφία ίσως θελήσει περισσότερη ιστορική τεκμηρίωση και σαφέστερη διάκριση ανάμεσα στο πραγματικό και το μυθοπλαστικό. Αντίθετα, ο αναγνώστης της λογοτεχνίας θα εκτιμήσει περισσότερο την προσπάθεια να μετατραπεί μια δύσκολη ιστορική περίοδος σε προσωπική αφήγηση. «Ο Κοσμοπολίτης» αξίζει να διαβαστεί κυρίως ως ένα βιβλίο για τη σχέση του ανθρώπου με την Ιστορία. Ο Κώστας Καραγιώργης αποτελεί τον κεντρικό ήρωα, αλλά γύρω του αναδύεται μια ολόκληρη γενιά που πίστεψε ότι μπορούσε να αλλάξει τον κόσμο και βρέθηκε αντιμέτωπη με τις σκληρές αντιφάσεις της πολιτικής πράξης. Η τραγική κατάληξη της ζωής του αποκτά, επομένως, διάσταση μεγαλύτερη από την προσωπική μοίρα. Ο Τσιράκης επιλέγει να αναμετρηθεί με ένα δύσκολο και πολιτικά φορτισμένο θέμα χωρίς να το απογυμνώσει από την ανθρώπινη διάστασή του. Το αποτέλεσμα είναι ένα έργο που συνδυάζει την ιστορική μνήμη με τη λογοτεχνική αφήγηση και, κυρίως, προκαλεί τον αναγνώστη να ξανασκεφτεί τη σχέση ανάμεσα στις ιδέες, στις πολιτικές επιλογές και στο ανθρώπινο κόστος τους.

Ο «Κοσμοπολίτης» λοιπόν, δεν είναι (μόνο) ένα βιβλίο για το ποιος ήταν ο Κώστας Καραγιώργης. Είναι ένα βιβλίο για το πώς ένας άνθρωπος προσπάθησε να κατανοήσει, να αλλάξει και να ζήσει μέσα στον κόσμο του — και για το τίμημα που μπορεί να έχει αυτή η προσπάθεια όταν η Ιστορία γίνεται αμείλικτη...
Η συνέχεια στο βιβλίο!

Ο Βασίλης Τσιράκης, έχει ζήσει μεγάλο μέρος των σχολικών του χρόνων στον Βόλο. Είναι απόφοιτος του 2ου Λυκείου Αρρένων. Σπούδασε Φυσικός στο ΑΠΘ και συνέχισε να ζει στην πόλη εργαζόμενος ως εκπαιδευτικός. Έχει γράψει έξι μυθιστορήματα, δύο θεατρικά έργα και είναι δημιουργός έξι ταινιών μικρού μήκους.